

18 грудня виповнилося сімдесят років відомому вченому в галузі неорганічної хімії, ректору Київського національного університету ім. Тараса Шевченка академіку НАН та АПН України Віктору Васильовичу Скопенку.

В.В. Скопенко народився у с. Новгородка на Кіровоградщині. Закінчив хімічний факультет Київського університету — навчального закладу, з яким пов'язане все його творче життя. Тут він подолав шлях від асистента кафедри неорганічної хімії до ректора. Віктор Васильович очолює університет від 1985 року.

Велику роль у становленні В.В. Скопенка як ученого відіграла наукова школа з координаційної хімії, заснована на кафедрі неорганічної хімії професором А.М. Голубом на початку 60-х років минулого століття. Перший період розвитку школи був пов'язаний із систематичним дослідженням координаційних сполук, що містять псевдогалогенідні ліганди, й отримав своє логічне завершення у монографії «Хімія псевдогалогенідів». У 1990 р. роботи з координаційної хімії псевдогалогенідів відзначені Державною премією України в галузі науки і техніки. Другий період розвитку школи (початок 70-х років) характеризується створенням нових наукових напрямів. Зокрема, з'ясування біохімічної ролі амінокислот та біологічних функцій, які виконують метали в живих організмах, дали поштовх дослідженням у галузі біонеорганічної хімії амідних, гідрозидних та оксимних похідних амінокислот. Нині цю потужну наукову школу очолює В.В. Скопенко. Під його керівництвом проводяться дослідження процесів комплексоутворення на поверхні модифікованих неорганічних полімерів і синтез комплексів з N, O, S, P-вмісними органічними та неорганічними лігандами, іммобілізованими на поверхні силікоксидів. Дослідження реакцій комплексоутворення за

участю металічних порошків, оксидів і сульфідів металів дали можливість сформулювати новий науковий напрям — прямий синтез координаційних сполук.

За час існування школи опубліковано низку ґрунтовних монографій, зокрема «Светочувствительные диазонафтолы» (1988), «Комплексы на поверхности химически модифицированных кремнезёмов» (1997), «Комплексообразующие кремнезёмы: синтез, строение привитого слоя, химия поверхности» (1997). В.В. Скопенко також є автором понад 400 наукових праць, низки підручників з хімії для вищої школи.

Інтенсивну наукову роботу Віктор Васильович поєднує з науково-організаційною діяльністю. Він очолює один з найстаріших і найпрестижніших вищих навчальних закладів України — Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, є президентом Спільки ректорів вищих навчальних закладів України. В.В. Скопенко — член Ради з питань науки та науково-технічної політики при Президентові України, заступник голови Комітету з Державних премій України у галузі науки і техніки, член Комісії з державних нагород і геральдики. Особливу увагу приділяє вчений підготовці наукових кадрів, під його керівництвом захищено 10 докторських та 40 кандидатських дисертацій. Самовіддана праця В.В. Скопенка на ниві вітчизняної освіти і науки відзначена низкою нагород, зокрема, він є Заслуженим діячем науки і техніки України, Героєм України, тричі лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки. Віктор Васильович — почесний доктор Братиславського, Ягеллонського, Московського, Таврійського, Чернівецького університетів.

Наукова громадськість, колеги і численні учні щиро вітають Віктора Васильовича з ювілеєм, зичать йому міцного здоров'я, творчого натхнення, нових наукових звершень.

80-річчя

члена-кореспондента НАН України

О.Б. ТКАЧЕНКА

10 грудня виповнилося вісімдесят років відомому вченому-мовознавцю члену-кореспонденту НАН України Орестові Борисовичу Ткаченку.

О.Б. Ткаченко народився у Харкові. Упродовж 1945–1947 років навчався на українському відділенні філологічного факультету Харківського університету ім. О.М. Горького, а потім — Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, який успішно закінчив 1950 р. Того самого року він вступив до аспірантури Інституту мовознавства АН УРСР за спеціальністю «слов'янські мови», де працює і донині.

У 1955 р. О.Б. Ткаченко захистив кандидатську дисертацію «Нарис історії з'ясувальних сполучників у польській літературній мові», а в 1984 р. після захисту монографії «Сопоставительно-историческая фразеология славянских и финно-угорских языков» йому було присвоєно науковий ступінь доктора філологічних наук. Упродовж 1992–1996 років Орест Борисович керував роботою відділу мов України Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, а від 1997 р. очолює відділ загального мовознавства.

Учений-лінгвіст є автором понад 200 наукових праць. Його перу належать такі фундаментальні монографічні дослідження, як «Мерянський язык», «Очерки теории языкового субстрата», «Українська мова і мовне життя світу». Він брав діяльну участь у написанні колективних монографій «Вступ до порівняльно-історичного вивчення слов'янських мов» та «Історична типологія слов'янських мов». Орест Борисович — автор низки статей для енциклопедії «Українська мова», співавтор і редактор «Етимологічного словника української мови». Усі ці праці мають вели-

ке значення для розвитку відповідних розділів лінгвістики.

Основними сферами наукових інтересів О.Б. Ткаченка є слов'янські мови, зокрема українська, фінно-угорські мови, загальне мовознавство.

У фокусі його наукових зацікавлень також проблеми порівняльно-історичного й історико-типологічного мовознавства, теорії субстрату і мовних контактів та соціолінгвістики.

Внеском ученого у розвиток мовознавства є обґрунтування нового зіставно-історичного (історико-типологічного) методу і мікролінгвістичний підхід, поєднання яких дуже ефективно при дослідженні архаїчних мовних контактів і встановленні джерел впливів. Серед інших його здобутків слід назвати розробку теорії субстрату, соціолінгвістичної класифікації мов світу, реконструкцію мерянської мови (фінно-угорська мовна сім'я), з'ясування сучасного соціолінгвістичного стану української мови та її характеристика на тлі інших мов світу. У низці своїх праць науковець висвітлює актуальні проблеми української мови, їх історичні причини і шляхи виходу з нинішньої непростой мовної ситуації.

Вся наукова діяльність О.Б. Ткаченка спрямована на розширення меж лінгвістики, пошук нових підходів до наріжних проблем мови з одночасним розширенням можливостей традиційних методів. Розвивати ці ідеї продовжують учні та послідовники вченого.

Наукова громадськість щиро вітає Ореста Борисовича зі славним ювілеєм, зичить йому міцного здоров'я, активного довголіття, нових злетів у науковому пошуку.